

Riskihindamine – rollid ja kohustused

Euroopas põhineb töötajate ohutuse ja tervise kaitsmine riskide analüüsil ja juhtimisel. Riskihindamise tõhusaks rakendamiseks peavad kõik sellega otseselt seotud inimesed selgelt mõistma nii **õiguslikku tausta**, **kontseptsioone**, **riskihindamise protsessi** kui ka **peamiste osapoolte rolli**¹.

Õiguslik taust

Euroopa Liidu raamdirektiivis² rõhutatakse riskihindamise olulisust. Tööandjad on kohustatud tagama töötajate ohutuse ja tervishoiu kõikides tööga seotud küsimustes. Riskihindamine võimaldab tööandjatel võtta vajalikke meetmeid tööohutuse tagamiseks ja töötajate tervise kaitseks. Meetmed on muu hulgas järgmised:

- tööga seotud riskide ennetamine;
- töötajate teavitamine ja koolitamine;
- meetmete rakendamiseks vajaliku organisatsiooni loomine ja vahendite tagamine.

Raamdirektiiv on üle võetud riikide õigusaktidesse. Liikmesriikidel on aga ka õigus kehtestada töötajate kaitseks rangemad nõuded (kontrollige oma riigi õigusaktidest, kas see on nii)³.

Mis on riskihindamine?

Riskihindamine tähendab töökohal esinevatest ohtudest tulenevate tööohutuse ja töetervishoiu riskide analüüsimist. See on töö kõikide aspektide süstemaatiline analüüs, mille eesmärk on välja selgitada järgmist:

- Mis võib põhjustada vigastusi või kahju?
- Kas neid ohte saab kõrvaldada?

- Kui ohte kõrvaldada ei saa, siis milliseid ennetus- või kaitsemeetmeid kasutatakse või tuleks kasutada riskide piiramisel?

Pidage meeles:

- Oht võib olla mis tahes ese või protsess, mis võib tekitada kahju, näiteks materjalid, seadmed, töömeetodid või –tavad.
- Risk on mis tahes võimalus, et oht tekitab kellelegi kahju.

Kuidas riske hinnata?

Peamised põhimõtted, mida tuleks kogu riskihindamise protsessi⁴ käigus silmas pidada, võib jagada järjestikusteks sammudeks.

1. samm – mis on oht ja keda need ohustavad?

Otsige töökohal seda, mis võiks tekitada kahju, ning välja selgitada töötajad, kes võivad ohtudega kokku puutuda.

2. samm – riskianalüüs ja riskide reastamine tähtsuse järgi

Hinnake olemasolevaid riske (nende raskust, esinemise tõenäosust jne) ning reastage need tähtsuse järgi. Riskide ennetamise ja kõrvaldamisega seotud tegevust tuleb pidada esmatähtsaks.

3. samm – ennetusmeetmete otsustamine

Määrake kindlaks sobivad meetmed, kuidas kõrvaldada või piirata riske.

4. samm – meetmete võtmine

Koostage kava, kus on määratletud võetavad ennetus- ja kaitsemeetmed tähtsuse järjekorras (kõiki probleeme ei saa lahendada kohe), samuti kes teeb mida ja millal, millal tegevus lõpetatakse ning mis vahendid on meetmete rakendamiseks eraldatud.

5. samm – järelevalve ja kordamine

Ajakohasuse tagamiseks tuleb riskihindamise tulemusi korrapäraselt kontrollida. Kindlasti peab riskihindamist kordama pärast olulisi muutusi organisatsioonis või pärast õnnetuse või vahejuhtumi⁵ uurimist.

(1) Käesoleva teabelehe aluseks on väljaanne „Guidance on risk assessment at work“, Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, 1996.

(2) Nõukogu 12. juuni 1989. aasta direktiiv 89/391/EMÜ töötajate töetervishoiu ja tööohutuse parandamist soodustavate meetmete kehtestamise kohta.

(3) Eesti: <http://osha.europa.eu/topics/riskassessment>

(4) Isegi kui teie riigis on riskihindamises teistsugune arv samme või kui mõni neist viiest sammust on teistsugune, peaksid põhimõtted olema samad.

(5) Vahejuhtum on ootamatu sündmus, mis erineb õnnetusest selle poolest, et tagajärjeks ei ole vigastus, haigus ega kahju.

Kes teeb mida?

Tööandjal on kohustus

- tagada töötajate igakülgne tööohutus ja töötervishoid;
- korraldada riskihindamisi;
- valida riskihindajad ning tagada nende asjatundlikkus;
- hinnata riske ja rakendada kaitsemeetmeid;
- arutada töötajate või nende esindajatega riskihindamise korraldamist ja leppida kokku, kes korraldavad hindamist ja rakendavad ennetusmeetmeid;
- hoida oma valduses riskihindamise dokumente;
- koostada töötajate ja/või nende esindajatega nõu pidades või neid kaasates hindamisaruandeid ning võimaldada töötajatel aruannetega tutvuda;
- tagada kõikide asjaomaste isikute teavitamine neid ohustavatest riskidest ja kõigist asjakohastest ennetusmeetmetest.

Riskihindaja

Riskihindajad valib töötaja. Hindaja võib olla

- tööandja;
- tööandja määratud töötaja;
- hindaja või teenistus väljastpoolt ettevõtet, **kui** töökohal puuduvad pädevad töötajad.

Isikud, kelle tööandja määrab riskihindamist korraldama, peavad olema pädevad. Enamasti nad ei pea olema tööohutuse ja töötervishoiu eksperdid, kuid nad peaksid tõestama, et nad

- (1) saavad üldjoontes aru riskihindamise põhimõttest;
- (2) suudavad rakendada riskihindamise põhimõtet töökohal ja ülesande täitmisel; selleks tuleb tõenäoliselt
 - (a) teha kindlaks tööohutuse ja töötervishoiu probleemid;
 - (b) hinnata meetmete vajadust ja seada meetmed tähtsuse järjekorda;
 - (c) osutada riskide kõrvaldamise või vähendamise olemasolevatele võimalustele ja nende suhtelisele kasule;
 - (d) hinnata meetmete tõhusust;
 - (e) edendada tööohutust, töötervishoidu ja head tava ning teha vastavasisulist teavitustööd;
- (3) suutma ära tunda olukorra, kus nad vajavad riskihindamisel abi, ning andma nõu abijõudude kaasamiseks.

Töötajad ja nende esindajad

Töötajatel ja/või nende esindajatel on õigus/kohustus

- osaleda riskihindamise korraldamise ja riskihindajate leidmise aruteludes;
- osaleda riskihindamises;
- teatada juhtivtöötajatele või tööandjatele märgatud riskidest;
- teatada muutustest töökohal;

- saada teavet enda tööohutust ja töötervishoidu ohustavatest riskidest ning riskide kõrvaldamiseks või vähendamiseks vajalikest meetmetest;
- paluda tööandjal võtta asjakohaseid meetmeid ning esitada ettepanekuid ohtude vähendamiseks või ohu kõrvaldamiseks selle tekkimisel;
- teha ohutu töökoha loomisel tööandjaga koostööd;
- osaleda riskihindamisaruannete koostamise aruteludes.

Töövõtjad/tarnijad

Kui eri ettevõtete töötajad töötavad samal töökohal, peaksid kõigi tööandjate riskihindajad vahetama teavet riskide ja nende vastumeetmete kohta.

Riskihindamise abiteave

Ettevõtjate abistamiseks riskihindamise korraldamisel on olemas rohkesti abiteavet. Meetodi valik sõltub tingimustest töökohal, näiteks töötajate arvust, töö ja seadmete liigist, töökoha eriomadustest ja mis tahes eririskidest.

Riskihindamise kohta leiate lisateavet aadressil <http://osha.europa.eu/topics/riskassessment>.

Ühine riskihindamine

Tööandja või tööandja esindaja ei tohiks riskihindamist teostada omaette, vaid kaasata tuleks ka töötajad või nende esindajad. Hindamisel tuleks riske arutada töötajatega ning teatada neile kõik järeldused ja ka kavandatavad ennetusmeetmed.

Kooskõlastamine teiste tööandjatega

Riskihindamist korraldades tuleks alati silmas pidada ka teiste alade töötajate (näiteks puhastus-, turva- ja hooldustöötajate) või teiste isikute (näiteks klientide, külaliste, möödujate) juhuslikku sattumist ohupiirkonda. Neid tuleb pidada ohustatud isikuteks, kuid tähelepanu tuleb pöörata ka sellele, kas nende kohalolek võib tekitada töökohal uusi riske.

Välisteenus kasutamine riskihindamisel

Riskihindamise eest vastutab tööandja isegi juhul, kui riskihindamist korraldab keegi väljastpoolt ettevõtet.

Lisateave

Teabeleht on koostatud eesmärgiga toetada Euroopa 2008.–2009. aasta riskihindamise kampaaniat. Teised sama sarja teabelehed ja riskihindamise lisateave on aadressil <http://osha.europa.eu/topics/riskassessment>. Neid materjale täiendatakse ja uuendatakse pidevalt.

Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao

Tel (+ 34) 94 479 43 60, faks (+ 34) 94 479 43 83

E-post: information@osha.europa.eu

© Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur. Paljudamine on lubatud allikale viitamisel. *Trükitud Belgias*, 2008

TE-AE-08-080-ET-C